Anul III. *Ianuarie 1933.* *Nr. 25.*

PLAIURI HUNEDORENE

REVISTA ASOCIAȚIEI CORP. DIDACTIC PRIMAR DIN JUD. HUNEDOARA.
ORGAN DE CULTURĂ PROFESIONALĂ ȘI GENERALĂ.

CUPRINSUL:

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: PETROȘENI, STR. FILIPESCU No. 3.

Subsecţia Asociaţiunii Invăţătorilor
din plasa Deva, jud Hunedoara. Nr. 1/1933.

Convocare.

In baza hotărârii Comitetului Subsecţiei Asociaţiunii Invăţătorilor din plasa Deva, adus în şedinţa sa ţinută la 4 Februarie 1933, Onor. membrii ai Subsecţiei Asociaţiunii Invaţătorilor din plasa Deva sunt invitaţi a lua parte la ADUNAREA GENERALĂ ce se va ţinea *Sâmbătă în 25 Februnrie 1933, ora 11 a. m.* la şcoala primară de stat din Simeria, cu următorul program:

1. Participarea la Te-Deum în biserica ort. rom. din Simeria la ora 10 a. m
2. Deschiderea Adunării generale şi darea de seamă despre activitatea desfăşurată.
3. Raportul cassarului
4. Eventuale propuneri.

N. B. Propunerile sunt a se înainta secretariatului la Vulcez of. p. Branişca în termin de 3 zile înaite de ţinerea Adunării.

Plecarea pentru Dnii colegi, cari gravitează la Deva se va face spre Simeria din piaţa Devei cu Autobuzele la ora 9 a. m. la înapoere în spre Deva cu trenul.

Vulcez, la 6 Februarie 1933.

Preşedinte: Secretar:
Ioan Comşa, înv. *Ioan Brătulescu,* înv.

DELA ADMINISTRAŢIE

Priu concursul şi bunăvoinţa dlui s-revizor şc. Macarie s'au vărsat la adm. revistei câte 50 lei de persoană, ca I-a rată a abonamentului la revistă, adecă pe timpul dela 1 Sept 1932 până la 1 Febr. 1933 după cum urmează: **(Această publicare serveşte drept chitanţă pentru fiecare coleg.)**

Din circ. de plată I, Simeria, am primit în total 1250 (Unamiedouasutecincizeci) lei dela colegii: G. Tascău, E. Voicu, A. Bociat, E. Tetilian, P. Popovici, Gh. Roşu, I. Jula, A Lazar, C. Popescu, M Cismaşiu, V. Tătulescu, V. Dijmărescu, I Mariş, A. Adam, S. Nedel, C. Preda, A. Grădinar, S. Jırdean, V. Rusu, A. Budoiu, A. Laslău, I Demea, E Ghişoiu. Şt Bâldea, M. Boboc.

Din circ V., total 1900 (Unamienouăsute) lei dela colegii: N. Botean, L Truca, G Totorcea. E. Florea. S. Basarab, L. Popescu, A. Todea. M. Todea D. Sturza G. Oprea, M. Stroia, P. Dănescu, P. Doroga A. Barbu, I. Trifoi, S Ursu, Gh. Anghelescu, I. Mischie, Sp. Popescu, V Iosif, I. Giurgıu. M. Ionescu, I. Zlotan, I. Popovici, O. Puşcaşiu, E. Măgurean, C. Roman, I Buta, I Veloaica, Şt. Şlarcu, N, Mateescu, I. Florea, El. Pârvan, N. Pisoi, I. Dumitru. Simion Cibian, S. Dămian

Din circ. VI. Haţeg, total 3300 (Treimiitreisute) lei dela colegii: Gh. Părău, S. Chirilă, I Moldovan, I, Albu, H. Bedea, A. Fazacaş. T Mihai C. Ghiţescu, E. Tomuş, I. Borcescu, V Sferdian, M Berinde, Gh Berzunţeanu, M Petean, A. Beg. A. Buzdugan, A. Hotărescu, C Enescu, I Radu, M. Vasilescu, S Albu, Gh. Blendea, V. Both, V. Pătrăşcoiu, I. Burlea. Gr Popescu, (100 lei pe un ăn) Ioan Boantă, S. Şipoş, C. Spiridon, Fr Opincariu, T. Medrea, I Pantea, V. Condo u, Gh. Vodislav, N. Toderaş, Şt. Furcă, Şt Vâlcea, E. Cioroianu, A. Socaciu. I. Longhin, D. Dobrescu, D. Popescu, S. Gruiţa, H. Nicula, I Dincă, R. Mihuţ G. Sârbu, M. Rednic, I. Tătulescu, R Părăıan. N Dina, C. Berca, G Drăghici, Cezar Ivaşcu, J Florescu, J Cândea. I Curcă, I Muntean. I Cândea, V. Tănăsescu, E. Dan, D Bodan, I Văcanu, M. Marin, I Ravu, G, Bota.

(Va urma.)

Anul III. *Ianuarie 1933.* *Nr. 25.*

PLAIURI HUNEDORENE

REVISTA ASOCIAȚIEI CORP. DIDACTIC PRIMAR DIN JUD. HUNEDOARA. ORGAN DE CULTURĂ PROFESIONALĂ ȘI GENERALĂ.

INVĂȚĂTORIMEA ȘI PREFACERILE SOCIALE

Capitalizmul din lumea întreagă și-a trăit, în timpul răsboiului mondial și a epocei ce a urmat îndată după răsboiu, clipele de maximă înflorire. Țările și-au pierdut capetele încoronate, bucăți din teritoriul lor; popoarele au dat tribut de sânge și de vieți nenumărate, familiile și-au pierdut membri, iar indivizii au lăsat părți din corpul lor pe câmpii de luptă și sub glii reci, agoniselile mulțimilor camfor s'au făcut, iar visteriile țărilor s'au golit până la secătuială. Toată lumea a pierdut numai capitalizmul a câștigat... Și cum să nu fi câștigat acest capitalizm internațional când el, una este în toată lumea și un singur scop urmărește: câștigul și pe acesta îl urmărește cu orice mijloace și între orice împrejurări. S'a publicat în presa noastră și în cea străină că în Anglia patriotismului luminat, unde în timpul răsboiului s'au găsit coloneli, generali și ofițeri de stat major, cari în timpul luptelor cu submarinele germane, au acceptat rolul de soldați simpli, luptând pe pacheboturile cele mai mizerabile și mai murdare din marina

engleză, ca să poată aduce cât mai mari servicii ţării lor, în această ţară cu astfel de patrioţi s'au găsit însă şi capitalişti englezi, cari pentru a nu pierde un mare câştig, la care erau angajaţi, au uneltit în aşa fel, încât o întreagă grupă de vase engleze să fie scufundate la fundul mării, prin surprindere şi prin trădare.

Exploatarea capitalizmului, numită de sociologii de azi exploatarea *verticală* a masselor, spre deosebire de cea *orizontală,* făcută cu ajutorul latifundiilor şi a marii proprietăţi, nu se deosebeşte prin nimic de exploatările nemiloase ale trecutului şi nu-şi alege nici mijloacele, nici nu ţine seamă de nici un fel de împrejurare.

Dar cu cât această exploatare este mai mare şi mai nemiloasă cu atât fierberea şi clocotul din sânul popoarelor este mai mare. Societatea omenească este zguduită din temelii de frământările omeneşti de pe întreg globul pământesc. Incercaţii bărbaţi de stat ai tuturor ţărilor şi-au pus la contribuţie şi îşi pun toată înţelepciunea şi întreagă energia, ca prin măsuri înţelepte să prevină marile zguduiri împreunate cu prefacerile forţate, cari dacă izbucnesc, să ştie că trec peste oameni şi aşezăminte ca torentele de primăvară peste ostroave şi împrejurimi. Socialogi luminaţi, umanişti cu inimă ferbinte şi apostoli creştini cu dragoste de aproapele vestesc în zădar, şi cu glasuri care răsună în pustie, evanghelia dreptăţii, *că om nu trebue să exploateze pe om.* Omul să exploateze numai forţele naturii...

Capitalizmul însă, nu vrea să ştie nimic, nu vrea să lase nimic, nu consimte la cedarea nici unui singur pas. Se apără cu toate forţele. In această sălbătăcie şi furie a apărării se muşcă însă şi pe sine însuş. Sbaterea turbată a capitalizmului din întreagă lumea, spre a nu pierde nimic din privilegiile sale extraordinare, dă impresia pe care o ai văzând acei câini bolnavi cari se întorc furioşi după coada lor proprie, sau a motanului, care jucându-se cu ghemul de aţă, dacă i-s'a infăşurat firul după vreun picior, atât se sbate încât îşi înfăşură întreg firul de aţă pe trup şi pe după gât, încurcându-se tot mai tare.

Cine mai poate tăgădui azi, că avem cea mai acută criză a capitalismului, criză ce s'a născut din propriile păcate. Crizele mari aduc întotdeauna marii prefaceri sociale.

Şi în ţara noastră am asistat şi asistăm la atâtea prefaceri sociale. S'a împărţit pământul dându-se ţăranilor. Stăm acum în faţa altor mari prefaceri sociale în legătură cu şomajul şi cu lichidarea datoriilor. Până acum s'au resimţit convulsiunile acestor mişcări sociale de mare importanţă. Le-am simţit noi dăscălimea împreună cu alţi funcţionari, neprimind salarii pe o jumătate de an. Statul părea că îşi uitase definitiv de noi, iar societatea omenească pe care o servim nu a voit nici ea să observe şi să ne sară în ajutor.

Dar lucrurile de care pomeneam nu s'au clarificat cu nimic, în nici o ţară interesată în cauză. Marile interese sociale se ciocnesc mai departe ca valurile înfuriate ale mării neslăbite de furtună! Hotărît, stăm în faţa unor şi mai mari prefaceri sociale decât cele prin care am trecut până acum! Pe noi, învăţătorii, mai cu seamă, ne aşteaptă vremuri grele, sumbre! Aceste vremi însă, trebue să ne găsească bine pregătiţi cel puţin sufleteşte. Nu pregătiţi în sensul ca noi eventual să schimbăm cursul evenimentelor, ar fi o copilărie să ne şi gândim la aşa ceva. Prefacerile sociale, când vin, nu pot fi oprite de nici o putere din lume. Slabi la minte ar fi chiar şi acei bărbaţi de stat, care ar crede că le pot opri cursul! Inţeleg ca noi să fim astfel pregătiţi încât prin cinstea şi prestigiul nostru să putem călăuzi paşii poporului în toate împrejurările, în care el ar ajunge. Viaţa popoarelor nu poate fi oprită în loc, ea se revarsă singură peste zăgazurile puse, oricât de puternice ar fi acelea; de acea existenţa unor întregi categorii de pături producătoare nu trebueşte legată de anumite instituţii sau tradiţii ruginite. Incercarea de a le ţinea refulate, sugrumate, dă naştere la epoci vulcanice ca cele din zilele noastre. Noi trebue să înţelegem ritmul vremii, noi trebue să ştim că istoria, din când în când, face acte de dreptate şi apoi merge mai departe. Azi este, din nou, actuală lozinca unui fost cancelar german, care spunea, vai de cel ce nu înţelege porunca vremii. Invăţătorimea înţelege porunca vremii şi i-se acomodează nu în sensul ca să-şi asigure sieşi cineştie ce avantagii materiale sau situaţii privilegiate, de aceste nu vor ajunge ei nicicând până ce vor munci numai altruist şi desinteresat. Lor le-ar părea bine

dacă prin solidaritate și prin conștiința valorii și a puterii lor s'ar putea menține în situația ca să-și poată face datoria întotdeauna. Și între datoriile aceste cea mai sfântă și mai mare pentru *ei* este cea *națională*, cea *patriotică*.

In privința aceasta noi trebue să stăm neclintiți la veghe neadormită, înfruntând orice uragane ar veni și asemănându-ne cu piloții cari în decursul zborurilor nu părăsesc cârma din mână, sau acelei santinele romane descrise de romancierul *Bulwer Liton*, în *Sfârșitul cetății Pompei*, care în timp ce toată suflarea acelei cetăți fugea nebună să scape de prăpădul ce cădea din toate părțile, din văzduh, singură această santinelă sta nemișcată la poarta cetății ca un semn al măririi impărăției romane; — să nu dăm nici un pas înapoi! *A. David.*

ȘCOALA — CA FACTOR DE PROGRES CULTURAL LA SATE

Școala primară numai atunci ar da roadele așteptate dacă ar isbuti să-și prelungească influența ei intelectuală și morală — dincolo cu mult de zidurile ei, — în viața întregului sat.

Legii deprinderii și antrenării e supusă atât munca intelectuală, cât și cea fizică. Când o activitate este părăsită, cum se întâmplă la copiii cari, după terminarea școalei primare, nu mai urmează altă școală, toată efectele ei bune în ceace privește creiarea de deprinderi și antrenament dispare încetul cu încetul, de tot.

Constatarea aceasta este cea mai tristă, care, depășește tragicul analfabetismului propriu zis.

Deci, trebuesc alese drumurile cele mai bune, metodele cele mai eficace, pentru ca influența culturii școlare să constitue un bun sufletesc permanent. E lucru știut că cea mai fecundă muncă intelectuală, e aceia. care se face cu intensă plăcere, cu viu și cuceritor interes. Faptul că școlarii n'au învățat cu plăcere și interes în școală, ba din potrivă sub stimulentul bătăii, constitue pricina capitală, a

recăderii în analfabetism, a celor mai mulţi din şcolarii noştrii.

Şcolii, care ar fi trebuit să fie pentru ei un rai din care să plece cu adânc regret, îi întorc spatele. După părăsirea şcoalei, încă multă vreme, învăţătorii le apar ca duşmani.

Şi pentruca şcoala să nu fie aşa de antipatică, se simte necesitatea unei primeniri a atmosferii afective, în toate activităţile ei.

Spre a găsi mai bine căile, în direcţia aceasta, trebue să pornim dela unealta cea mai de seamă a culturii şi aceasta este, şi rămâne, cartea.

Şcolarii trebue să părăsească şcoala cu o iubire neîntrecută de carte. Cartea să le fie tovarăşul scump, şi cel mai bun refugiu în contra plictiselii, contra necazurilor şi întristărilor vieţii.

Şcoala trebue să pună în mâna copiilor cărţi frumoase, care să trezească în şcolari, o plăcere permanentă de a citi.

Fiecare clasă să aibă biblioteca ei cu cărţi de literatură pentru copii. Citind cărţi de lectură multe şi frumoase şi variate ca fond de imagini şi acţiunei, lectura sa deveni pentru copii, un divertisment fără pereche şi va înplântà în sufletul copiilor o plăcere permanentă de a citi.

N. Prodescu.

BINECUVÂNTATE EXAMENELE...

Librarii şi editorii din ţară spun · **Binecuvântate examenele, că mai trec cărţile!** *Iată deci, că pe lângă bucuria colegilor că, înfine, după o adevărată odisee a întârzierii examenelor mult dorite, ele s'au ţinut totuşi, — se mai adaugă şi satisfacţiunea comercială a librarilor, cari mai vând şi ei câte o carte, pe care înainte vreme o socoteau definitiv condamnată să rămână în raft pentru vecie.*

Editurile, căzute în amorţeala unei ierni de lâncezeală, se văd şi ele surprinse de un curent cald şi prielnic meseriei lor. Şi iată cum, cu examenele cerute de învăţători se serveşte în acelaş timp şi politica culturii. Mă gândesc ce ar fi dacă Ministerul Instrucţiunii ar face o glumă, publicând că pentru

examenele din anul viitor se vor chestiona învățătorii din o serie întreagă de cărți. Imi închipui că editorii s'ar arunca, pe capete, să le editeze, și ar fi o supralicitație puțin obișnuită încă.

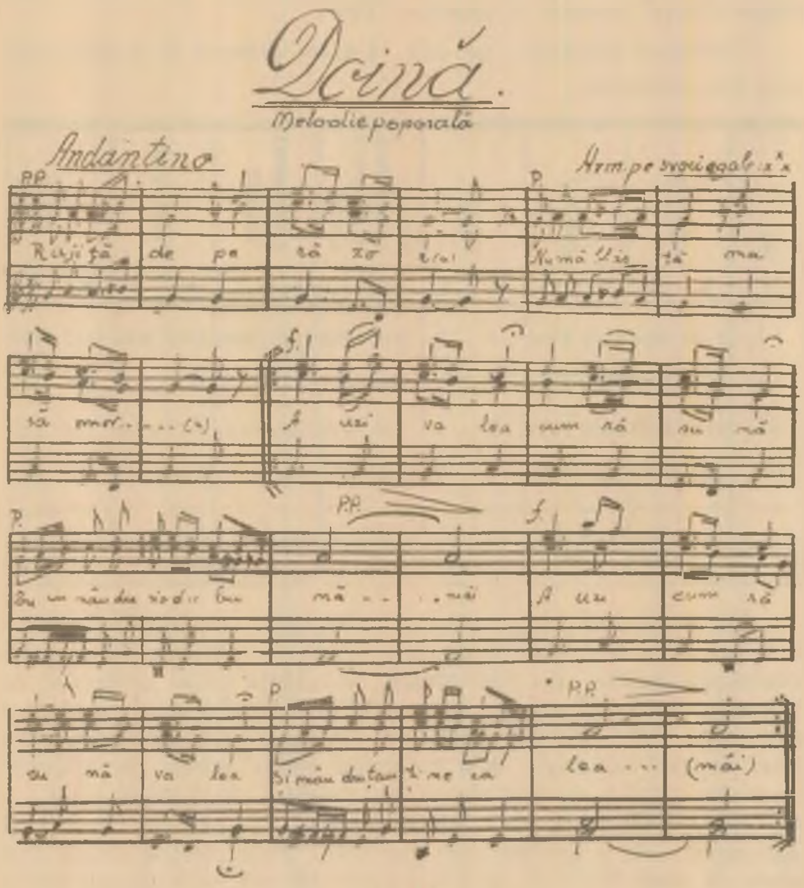
Un fapt cert este până acum, și e cât se poate de dureros. Nu se cetește. Și nu se cetește fiindcă cei ce ar ceti nu au mijloace să-și procure cărți de cetit, iar cei ce ar avea mijloace, nu simt nici o nevoe să cetească. Și astfel, spre nenorocirea noastră, **moare cartea bună,** *moare și dispare încetul cu încetul. Cartea bună s'a refugiat azi pe la diferite institute, cari o tipăresc și ele cu destul de mari sacrificii, o mai tipăresc anumiți oameni de bine și de cultură, cu foarte mari sacrificii personale, dar cu timpul se descurajează și aceștia, fiindcă astfel tipărită cartea, de câte o persoană, fie ea oricât de insemnată, dacă nu are la îndemână aparatul, pe care-l au editurile, nu poate fi răspândită așa cum trebue, decât doar dacă s'ar distribui gratuit.*

Este un păcat că sunt și între dascăli atâția și atâția cari nu prea cetesc și cari nu ajută răspândirea cărților bune. Știm că bugetul lor personal nu le permite cumpărări de cărți, mai ales acum, când sunt atât de scumpe, dar, oricât de săracă ar fi o școală, oricât de redus bugetul ei, dascălul cu dragoste mare pentru carte, dascălul cu inimă și cu suflet pentru cultura românească, face ce face, face minuni și tot înjghebează o mică bibliotecuță pe lângă școlicica lui. Ce mângăere mai mare poate avea el în nopți lungi de iarnă decât să se adăvostească lângă această bibliotecă? Ce preteni mai sinceri poate avea învățătorul pe sate, unde de multeori nu este înțeles, decât de cărțile pe cari le-a adunat cu atâta trudă și osârdie?

Dealtfel, dacă dela învățător nu va purcede o dragoste caldă și constantă pentru evanghelia scrisului, dela cine să învețe și să deprindă iubire pentru carte, țăranul și mlădițele lui, copiii, viitoarele generații ale neamului nostru, dela care așteptăm renașterea pe toate tărâmurile?

Deaceia, când scriitorii apelează la ministrul instrucțiunii, editorii iarăși la oficialitate și oficialitatea se ploconește trusturilor de hârtie și mai știu eu căror altor trusturi — ca să se milostivească să nu omoare de tot slova bună românească, — noi apelăm la colegii nostri, singurii în stare să facă jertfe

mari, jertfa frumoasă a spriginirii cărților bune, ca să nu le piară urma și 'n acelaș timp le cerem să pornească și goana necruțătoare impotriva cărții rele, gata să infecteze, azi, cu miazma ei nenorocită, întreg rostul tiparului și al bibliografiei din ultima vreme. R. D.

CUVINTE INȚELEPTE

O, totuși, cât e de bine să fii nesfârșit și însetat de bun. Totuși lucrul acesta este singura mângăere, singura oprire în prăbușirea veșnică. GHEORGHE MILLE

SITUAŢIA INVĂŢĂMÂNTULUI PRIMAR DIN JUDEŢUL HUNEDOARA

Lăsăm să urmeze datele culese şi comentarele ce am crezut de cuviinţă să facem asupra lor.

Numărul total al şcolilor de stat: 376 (11 urb. 365 rur.) cele urbane se împart în 3 de băeţi, 3 de fete şi restul mixte. Numărul total general al claselor: 1998.

Efectivul şcolarilor, pe cele 4 clase primare în şcoalele statului era următorul:

Clasa	Obligaţi		Inscrişi		Morţi		Rămaşi pe dinafară în decursul anului		Au cercetat regulat		Promovaţi		Repetenţi	
	b.	f	b	f.	b.	f.	b	f.	b.	f.	b.	f	b.	f.
I.	5720	5492	5291	4568	6	2	960	883	4325	3683	3158	2658	1167	1025
II.	3931	3342	3809	3293	2	2	596	621	3211	2670	2620	2179	591	491
III.	2940	2186	2860	2387	3	4	476	450	2381	1933	2027	1596	354	337
IV.	2084	1783	2013	1500	2	2	406	370	1605	1128	1449	1012	186	116
Total	14675	12803	13973	11748	13	10	2438	2324	11522	9414	9254	7445	2268	1969

De notat este că, în numărul obligaţilor, se cuprind *numai* cei ce urmau a fi înscrişi în şcoala primară de stat, din cari unii din nenumărate motive nu s'au înscris. Evidenţa celor neînscrişi nu s'a purtat în cataloage şi în matricolă. Resultă deci, din acest tablou, că dintre obligaţii celor 4 clase primare 1757 copii au rămas departe de şcoală, dela începutul anului şcolar, iar în decursul anului şcolar au mai rămas pe dinafară încă 4762 copii, în total deci. 6519 copii, la 27478, obţinem un procent de 23,70. Comparând acest procent cu procentul celor rămaşi afară dela şcoală, în anul 1926—7, ar fi cu mult mai mic şi deci, mai îmbucurator, fiindcă ar însemna un proces înspre bine. Dar aici este vorba numai de primele 4 clase primare, unde poporul totuşi îşi trimite copii mai bucuros. O să vedem însă, mai târziu, cât este numărul şi procentul celor rămaşi pe dinafară, la cursul supraprimar, la care ştim cu câtă greutate sătenii îşi trimit copiii.

Au cercetat regulat, şcoala: 20936 elevi în cursul primar inferior, deci, aproape 75 la sută din cei înscrişi. Repetenţi 4237,

exprimaţi în procente ar fi 20, socotiţi dintre cei ce au cercetat şcoala regulat.

Efectivul cursului supraprimar (V., VI., VII.) dela şcoalele de stat, urb şi rurale este următorul:

Clasa	Obligaţi		Inscrişi		Morţi		Rămaşi pe din afară		Au cercetat regulat		Promovaţi		Repetenţi	
	b.	f.	b.	f.	b.	f	b.	f.	b.	f.	b	f.	b.	f.
V VI VII	1835	1363	1553	1272	2	1	437	530	1114	741	1011	624	103	117
Total	1835	1363	1553	1272	2	1	437	530	1114	741	1011	624	103	117

Totalul obligaţilor fiind de 3198, s'au înscris 2875, deci au rămas neînscrişi dela început, 373 şi cu 968 rămaşi pe dinafară, în cursul anului, dau un total de 1340, exprimat în procente ar fi aproape 42, întrecând cu mult procentajul rămaşilor pe dinafară al celor din cursul inferior şi mai mare chiar comparat cu procentul total al celor rămaşi pe dinafară în anul şcolar 1926-7. Regulat au urmat: 1855. Din cei înscrişi, deci, cam 65, la sută. Numărul repetenţilor 220, ar fi cam 12, la sută, căzuţi, dintre cei ce-au cercetat regulat şcoala.

Iată acum şi un tablou recapitulativ asupra efectivului din toate clasele, dela şcoalele statului:

Clasa	Obligaţi		Inscrişi		Morţi		Rămaşi pe din afară		Au cercetat regulat		Promovaţi		Repetenţi	
	b.	f.	b.	f	b.	f	b.	f.	b.	f	b	f	b	f.
I.	5720	5492	5291	4568	6	2	960	883	4325	3683	3158	2658	1167	1025
II.	3931	3342	3809	3293	2	2	596	621	3211	2670	2620	2179	591	491
III.	2940	2186	2860	2387	3	4	476	450	2381	1933	2027	1596	354	337
IV.	2084	1783	2013	1500	2	2	406	370	1605	1128	1449	1012	186	116
V-VI-VII	1835	1363	1553	1272	2	1	437	530	1114	741	1011	624	103	117
Total	16510	14166	15526	13020	15	11	2875	2854	12636	10055	10265	8069	2371	2086

N'am cercetat numărul elevilor pe naţionalităţi şi pe confesiuni, deoarece raportul numeric se menţine aproape neschimbat

cu cel din 1926—7, în schimb însă, vom da la sfârşitul lucrării situaţia şcoalelor minoritare.

Frecuenţa şcolară în 1929—30.

Absenţii în zile				
motivate	nemotivate	Amendate	Suma de amendă	
			Lei	b.
279084	452465	39000	7965	

Privind frecuenţa şcolară, desigur ne isbeşte numărul extraordinar de mare al ab=senţelor nemotivate, care se pot vedea în tabloul alăturat şi care împreună cu cele motivate dau un total de 731,549. Trei sferturi de milion deci. Amendate 39.000, cu suma de 7965 lei incassaţi. Desigur că în=cassarea amenzilor merge foarte greu. Inchipuiţi=vă că ar trebui amendate, până la una toate cele o jumătate de milion absenţe nemotivate aşa dupăcum prevede regulamentul şcolar. Suma, la care s'ar ridica aceste amenzi, care după litera legii şi a regulamentului ar trebui să fie plătite de părinţi. se ridică la câteva milioane de lei. Dar aci e vorbe numai de absenţele celor inscrişi la şcoală. Cine ar fi în stare să incaseze aceste amenzi uriaşe? Cunosc atâţia învăţători cari au avut de suferit grele consecinţe, pe urma aplicării amenzilor şcolare, iar alţii, for=mal a trebuit să se depărteze din acea comună, din pricina arătată mai sus.

Aplicarea amenzilor, pe lângă că nu se face de organele administrative şi este şi imposibil, de multe ori s'o aplice, căci în acel caz, toţi cei ce o aplică şi vin în contact cu poporul se ex=pun prea mult. Notar, primar, executor, învăţător, n'ar mai avea ce căuta în acea comună din pricina furiei poporului.

Şi de aci se vede cât sunt de departe de realitate, legiuitorii şi cum multe din măsuri nu se pot aplica decât pe hârtie. Neputându=se aplica legea deci, nici în parte, ea nu mai însemnează nimic şi naţia puţin se mai teme de această sperietoare. Rămâne deci, ca pedagogii, învăţătorii şi sociologii noştri să se gândească la alte mijloace mai ducătoare la scop şi mai uşor de aplicat. Şi aici, mă gândesc la cuminţenia şi la prudenţa educatorilor englezi, cari neputând constrânge pe copiii pescarilor să frecuenteze şcoala, nu s'au gândit numai decât la amenzi, pe care şi aşa nu le=ar fi putut strânge de pe acel neam de oameni săraci, ci au recurs la mijloace mai cuminţi, ducându=le şcoala după ei, pe mare, şcoală instalată pe vapoare, care îşi culege elevii de acolo deunde îi găseşte.

Noi nu suntem un popor maritim să imităm întocmai exemplul de mai sus, dar şi la noi se pot găsi altfel de mijloace şi altfel de metoade, cari să populeze mai bine şcoalele noastre, în special pe cele dela munte.

Cred că nu este lipsit de interes să arăt, dintr'o statistică ungurească, după care absenţele motivate în anul şcolar 1907—8, se ridicau la 430.079, iar cele nemotivate la 766.094. Amenzi s'au croit: 16.637 coroane aur, dar nu s'au putut incassa decât 2.469 cor. Şi Ungurii, dacă e vorba, erau destul de straşnici în incassări şi-n aplicare de amenzi. Şi dacă totuşi nu s'a putut aplica nici decum, atunci ca şi azi, este semnul cel mai viu că, amenzile se croesc deobiceiu celor mai săraci şi mai nevoieşi oameni ai satelor şi ai târgurilor, de pe care, nu poţi lua alt ceva, decât doar zdrenţele de pe ei şi sufletul din oase.

Legiuitorii noştri au mers şi mai departe şi au prevăzut şi zile de închisoare, în cazul, când amenzile nu ar putea fi scoase, cu nici un chip. Dar iată că nici temniţa nu înspăimântă pe nimeni! N'am văzut, nici nu am auzit de părinţi puşi la răcoare pentrucă nu şi-au dat copii la şcoală. Şi într'adevăr, nu se va găsi nicicând un judecător, care să aplice puşcăria, dar nici învăţătorii nu vor putea recurge nici când la acest mijloc, atunci când îţi vin oameni hămesiţi şi lihniţi de foame, cu odraslele lor şi îţi spun: Ia-l domnule învăţător la şcoală, dar dă-i d-ta o haină pe el, o ghiată în picioruşe şi o bucăţică de mălai în gură! ...Mai ai atunci curajul şi conştiinţa împăcată să-i aplici amenzi şi temniţă?!

Sărăcia cea mare şi nedreapta orânduire socială sunt cauzele, cari provoacă o frecuenţă atât de neregulată. Sunt, nu-i vorbă, şi cazuri, unde învăţătorul sau părinţii sunt vinovaţi de frecuenţa redusă, dar în majoritatea cazurilor, sunt de vină lipsurile materiale, traiul obscen şi promiscuitatea groaznică, în care zac atâţia nenorociţi, iar dealtă parte şi faptul că părinţii nu prea văd ei necesitatea absolută şi folosul şcoalei, fiind şcoala prea departe de realitatea în care trăesc ei şi diferită de aspiraţiunile lor.

Cum au funcţionat şcoalele în cursul anului?

317 şcoale au funcţionat regulat fără nici un fel de intrerupere. In 54 de şcoli a stagnat învăţământul 967 de zile, din pricina epidemiilor. Şcoalele acestea au fost închise de medicii de circumscripţie, iar în câteva şcoli din pricina lipsei de combustibil.

Localurile şcolare au avut următoarea situaţie: 216 cu

localuri proprii, dintre care 195 corespunzătoare, 2 foarte bune, 19 rele şi necorespunzătoare. Localuri închiriate au avut 155 şcoale, dintre cari 76 corespunzătoare, 79 necorespunzătoare şi rele. Con= strucţiuni noui în lucrare erau 29, neputând fi terminate din lipsă de fonduri. Pentru terminarea lor ar fi fost necesar un fond de două milioane lei.

Bugetele şcoalelor. Circa 15—18 şcoale nu au avut în acel an şcolar nici un fel de buget. Vina este şi a învăţătorilor respec= tivi, dar şi a comitetelor şcolare. Celelalte toate au avut bugete, în majoritate aprobate de comitetul şcolar judeţean şi de Casa şcoalelor din Bucureşti. Suma totală a acestor bugete s'a ridicat la cifra de 6,343,570 lei la intrare şi tot atât la eşite. 6 milioane şi ceva este o sumă frumuşică. Din ea s'ar fi putut intreţinea, în chip suficient cele vre=o 619 sale de învăţământ, dacă bun înţeles, banii ar fi repartizaţi în chip raţional, la toate şcoalele deopotrivă. Impărţirea însă este cât se poate de absurdă. Bugetele variază dela 3 mii lei la 80 mii lei, în comunele rurale şi cam dela 60 mii la 150 mii în comunele urbane. Unele şcoale îşi primesc banii la timpul oportun şi pot să se ajute, altele numai târziu dupăce au trecut prin toate suferinţele. Lemnele deobiceiu, la multe şcoale vin dupăce trece iarna, cum scria, pe vremuri marele revizor şco= lar, Mihail Eminescu, sau neuitatul Caragiale, a cărei eroină: Aglae, numai după un şir de telegrame la minister şi după o inter= pelare în cameră, insfârşit, la 15 Martie, primeşte 5 care de lemne. In această privinţă deci, nu ne=am depărtat prea mult de timpurile acelea. Sunt comune, unde bugetul întreg (provenit din cele 14, la sută) merge drept chirie pentru localul închiriat dela biserică, sau dela primărie. In alte părţi sătenii mai aduc câine câineşte câte un lemn la şcoală fiindcă aşa s'au »pomenit din bătrâni«, dar şcoala nu are un ban să=şi cumpere un registru sau o bucă= ţică de hârtie. Cunosc o şcoală, care plăteşte chirie anuală, bise= ricii, 18 mii lei anual. An de an, preotul, care este şi preşedintele comitetului şcolar, mai socoteşte pe deasupra, ba îngrădirea curţii, ba săparea unei fântâni, ba alte mici reparaturi, mistuind astfel întreg bugetul şcoalei de 30 mii lei, pe care=l prezintă apoi învă= ţătorului în chitanţe la sfârşitul anului. Sătenii se revoltă că nu ştiu pe ce s'au cheltuit 30 mii lei, nu vreau nici să priceapă, nici să admită anomalia ca ei să mai plătească încăodată chirie pentru un local de şcoală făcut de ei ca să servească local de şcoală pentru totdeauna. Şi au dreptate oamenii, dar cei mai mulţi preoţi

nu vor să ştie de nimic, ci au avut grije să întabuleze localurile şcolare pe biserică, iar alţii le-au şi trecut drept case parochiale, încă dela data statificării şcoalelor. Aceasta şi alte multe cauze asemănătoare — fac ca să fie şcoala urâtă de popor şi detestată pentru atâtea încurcături şi neajunsuri în legătură cu ea.

Acum, dacă cercetăm, la câte şcoale s'a vărsat complect bugetul, vom vedea că numai la 249 şcoale a fost vărsat bugetul cemplect, sau aproape în întregime, pe când la 122 de şcoale, nu s'a vărsat nimic, sau aproape nimic.

Aceste sunt datele privitoare la întreţinerea financiară a şcolii şi dacă ar fi aşa, cu un pic de administraţie mai promptă, mai corectă şi mai cu suflet şi şcoalei primare i-ar merge mai bine. Aşa cum merg treburile, de un timp încoace, şcoala primară, în cele mai numeroase comune de munte este într'o stare deplorabilă, este milogită, nici nu trăeşte nici nu moare, ci numai vegetează spre ruşinea tuturor celor ce au vreo răspundere.

Pădurile şcoalelor. Se ştie că aproape toate şcoalele confesionale aveau ceva păduri, pe care le-au primit cu ocaziunea segregării pădurilor. Statificându-se şcoalele, în anul 1922 şi neluându-se dispoziţiuni ce să facă cu aceste păduri, ele au rămas, ca şi localurile de şcoale confesionale, în proprietatea bisericilor şi iată cum, din pricina, că şcoalele să statifică, pădurile şcoalelor se prefac în păduri ale bisericilor. Va să zică încă un câştig obţinut de biserici, în detrimentul şcoalei. Ceeace nu este just! Nu suntem împotriva bisericii! dar pentruce, permanent, aceste conflicte între comună politică şi comună bisericească, atunci mai ales când locuitorii comunei sunt toţi de aceeaş confesiune şi până la lămurirea acestor chestiuni mărunte, dar în realitate, de foarte mare mp ortanţă, mereu, şcoala va fi cea în suferinţă.

Statul, când a statificat şcoalele, trebuia să aranjeze concomitent şi deslegarea problemelor aparţinătoare. Şcoalele aveau pădure şi deodată nu au păduri. Ceeace s'a neglijat atunci, se poate repara şi ulterior, că încă nu este târziu.

Pământul şcoalei şi câmpul de experienţă.

Cercetând asupra acestei chestiuni, am aflat, că 64 şcoale au ceva teren agricol, iar 279 şcoale nu au nici un fel de pământ. Terenul agricol al celor mai multe şcoale este arendat de comitetele şcolare, conform regulamentului şi aduce un venit total, anual

de: 100.250 lei. O sumă foarte mică şi neînsemnată, ceace denotă că ce a fost mai rău şi mai neproductiv s'a dat şcoalelor.

Este cât se poate de trist că, abia s'a terminat reforma agrară, începută înainte de aceasta cu 13 ani şi şcoalelor nu li-s'au dat *câmpuri de experienţă*. Şcoalele din acest judeţ, nu au câmpuri de experienţă şcolară. In străinătate, majoritatea şcoalelor au acest câmp de experienţă. S'a legiferat în anul 1924, învăţământul supraprimar, cu trei ramificaţii după ocupaţia locuitorilor şi între aceste, cea mai de frunte, este cea de caracter agricol, dar pământ nu au, unde şcoala să pună în practică învăţământul agricol şi se miră toată lumea, că dece nu merge nici cum acest învăţământ, iar majoritatea părinţilor copiilor se opun a-şi trimite copiii la şcoală, timp de 7 ani.

Sunt şcoale cari nu au nici curte, dupăcum vom vedea mai târziu, iar puţinele şcoale, cari au teren, acest teren este atât de rău, încât nu poate fi altfel întrebuinţat, decât cel mult arendat pentru păşune. Dealtfel comitetele şcolare, spre a se mai găsi un ban pe seama şcoalei, îl arendează, chiar şi în cazul, când învăţătorul ar avea intenţiunea să-l prefacă în câmp de experienţă şcolară. Nu se poate închipui şcoală activă, fără un câmp de experienţă!

Regimul fascist din Italia, cel mai constructiv dintre toate regimurile de acolo, a provăzut în câţiva ani, aproape toate şcoalele primare, cu câte un teren de experienţă şi azi nu se poate închipui o şcoală fără acel *„campicello scolastico"*, dupăcum îl numesc ei şi roadele ce au dat aceste experienţe, sunt foarte mari, atât din punct de vedere economic cât şi din punct de vedere educativ. Propunem ca şi la noi să se dea fiecărei şcoale, teren de experienţă şi în fiecare plasă să se creeze câte o fermă agricolă de stat, cu care să stea în legătură toate şcoalele, comandânduşi deaci, toate cele necesare.

Averea internă a şcoalelor.

Biblioteca. 246 şcoale au o bibliotecă, parte cumpărată parte donată de Casa şcoalelor. Toate aceste biblioteci au un total de 53118 volume. 25 şcoale nu au nici un fel de cărţi, iar dela restul şcoalelor nu avem datele necesare.

Mobilierul. 5 şcoale au mobilierul în stare foarte bună, 194 în stare bună, 4 în stare mijlocie, dela două şcoale lipseşte cu

desăvârşire, la 12 şcoale în stare rea şi la 2 în stare foarte rea. Dela restul de şcoale nu avem date.

Materialul didactic. 6 şcoale îl au foarte bun, 210 bun, 54 mijlociu, 6 lipsă totală, 83 rău, 17 foarte rău.

Inventar au 325 şcoale şi este aprobat şi verificat, 29 şcoale nu aveau inventar şi 2 îl aveau neverificat.

Registrele încheiate şi în bună rânduială le aveau 363 şcoale, iar 13 nu le aveau.

Arhiva şcolară abia la 150 de şcoale în bună rânduială, la unele chiar lipsă totală, ceace este foarte grav şi în detrimentul celor ce au frecuentat şcoala. Organelor de control li-se impune o mai mare atenţiune şi grije pentru ca arhivele şcolare dela toate şcoalele să fie păstrate în bună ordine şi trebuesc traşi la răspundere cei ce au prăpădit arhivele.

Higiena şcoalelor.

Dacă şcoalele dela oraş mai păstrează oarecare curăţenie, având servitori permanenţi, plătiţi la timp de comitetele şcolare, dacă la aceste se mai pot vedea păreţi spoiţi şi podele unse cu uleiu, apoi majoritatea şcoalelor rurale prezintă un aspect foarte trist din acest punct de vedere al curăţeniei şi al igenei. La cele mai multe, padimentul este ros şi murdar, un strat gros de praf pe tot ce se află în sală, păreţii nevăruiţi cu anii, sobă care afumă, fereşti sparte. Grinzile şi scândurile plafonului roase de cari. Paiangeni prin colţuri. Curte desgrădită, prin care pasc gâştele şi porcii satului întreg. Closetele în cea mai mare murdărie. 371 şcoale cercetate, 328 au closete şi 43 de şcoale nu au de loc. Şi la cele mai multe e mai bine că nu-l au decât să-l aibă aşa murdar cum îl au unele.

Fântână, în curte, au numai 167 şcoale, iar 204 şcoale nu au deloc. Aceasta se explică şi prin faptul că şcoalele din regiunea muntoasă, sunt aşezate pe lângă pârâiaşe sau pe lângă isvoare cu apă bună de beut, aşa încât n'au simţit nevoia fântânei în curte. Ceace ar trebui interzis şi oprit cu toată stricteţa este obiceiul prost din unele şcoale de a aduce un vas mare cu apă, după uşe, din care apoi cu o ulcică, pe care o bagă în vas, beau toţi copii pe rând. Sistemul acesta este moştenit din vremuri bătrâne, dar trebue curmat odată pentru totdeauna.

CETATEA DACIDAVA

Cu veacuri multe'n urmă
Se pune=a ei clădire,
Uriașii i=au fost meșteri,
Stăpâne i=au fost Zâne
Conduse de=o Domniță,
Ce Dochia se spune.

Fost=a pusă strajă
Această cetate,
Ca s'oprească'n cale
Ori=ce profanare
A Mureșului vale.

La poale=i, în vale,
La raze de lună
Și'n raze de soare,
În văluri ușoare,
Zâne-Cosânzâne
Cu buclele negre,
Cu buze ca fraga,
Cu ochi ca seninul,
Cu sânii durdulii,
Petreceau în dansuri,
In salturi sglobii.

Din palatu=i falnic,
Dochia, Domnița,
Cu zimbet pe buze,
Privea cu mândrie
Dansul lor de Aluza.

In turnuri de veghe.
Cu ochi spre hotare,
Fioroși balauri
Cu capete multe,
Cu limbi foc și pară,
Gata'n tot momentul
La luptă să sară

Cu ori=cine=a'ndrăzni
Dansu al stângeni
Sau a=l învrăjbi.

D'antr'o zi de vară,
Așa cam spre seară,
Din spre apus de soare
Apare în zare
Făt=Frumos, călare,
După el, agale,
Alți mii bravi voinici,
Cu arcuri, cu sulițі,
Imbrăcați în zale.

De sus, din cetate,
Un vaiet răsună,
Săgețile shoară,
Zânele, speriate,
Spre porți se adună.
Dar până s'ajungă
Fu=ră'npresurate
Și, în mare grabă,
In șei avântate.
Ele, când văzură
Fetii răpitori,
Nu se'npotriviră,
Nici nu se smuciră
De la pieptul lor.

Dochia, Domniță,
Aceasta văzând,
Iși ridică glasul,
Astfel blestemând:
„Din coapsele voastre
Si=acești răpitori
Să se nască'n lume
Un alt, nou popor;
In fragedai vârstă

Fericit să fie,
Iar de-aci încolo,
Optsprezece veacuri,
Pân' la bărbăție,
Dureri și suspine
Calea să-i ație;
Ca răscumpărare
Pentru-a mea pierzare
Și gravă pedeapsă
Pentru cutezare.
Când apoi sorocul
Se va împlini,
Când blestemu meu
Puterea-și va sfârși,
Fericirea iară li se va ivi
Și de-aci nainte
Eternă va fi;
S'o să culmineze'n
Mare 'mpărăție,
Cu zile senine
Și în bogăție".

Apoi, spre cetate,
Vocea își întoarse
Și'n tăcerea nopții,
Glasui, în șoaptă:
„Măreața-ți splendoare
Pe veci trecută fie.
Cetate blestămată,
Ce n'a știut să ție,
Ce n'ai știut păzi
A Zânelor grădină,
Pe Dochia — regină,
Pe Decebal cel falnic
Cu Sarmisegetuza
Și te-ai lăsat răpită,
Cum vântul duce spuza;
Și ori-ce încercare
De-ați reda splendoarea,
Să fie turburată.
Să fie blestămată;
Mereu a ta podoabă
Să fie dărâmată;
Și, optsprece veacuri,
Cât ține al meu blestem,
Să fii mereu ursită
Să vezi dureri și prăpăd.
Ruina-ți să reziste
La ploi, furtuni, troiene,
Să nu se irosească
'Nainte de vreme;
Ci-abea atunci să'nceapă,
Când ăst popor
Născut din Zâne
Și răpitorii lor,
Uniți în gând și'n suflet,
Pe veci vor fi legați
Și vor trăi, cum este scris,
Să fie între frați;
Conduși de-un rege
Și-o simțire,
Spre gloria celor-ce azi:
Romani și Daci,
,i dete zămislire".

Sfârșind Domnița ăst cuvânt,
Ca din senin,... mari limbi de foc
Cetatea 'mpresurară
*Și, ..**Dacidava,** s'a sfârșit*
Splendoarea i-s'a risipit,
Domnița Dochia — perit
Și, nici pân' azi nu s'a aflat
In care parte — a apucat;
Blestemul Ei s'a deslegat,
Românii s'au descătușat,
Inaintează maiestos, căci:
„Un Rege-avem
Și un Hristos".

Deva, 1932.

I. Sântimbreanu.

CUM AU SĂRBĂTORIT INVĂŢĂTORII DIN JUD HUNEDOARA PE MARELE „SPIRU HARET“

— COMEMORAREA A 20 DE ANI DELA MOARTE —

Asociaţia generală a învăţătorilor români, din îndemnul de dragoste pentru neam şi ţară şi în credinţa nestrămutată că trecutul şi pilda faptelor mari este isvorul dătător de lumină, în realizarea unui viitor strălucit, cu ocazia împlinirii a 20 de ani dela moartea aceluia ce a fost *marele ministru* şi *apostol al „Şcoalei"*, a hotărît, ca ziua de 18 Decembrie, să fie sărbătorită, cu toate sacrificiile, în cel mai înalt grad.

Şi învăţătorii din judeţul Hunedoara au înţeles acest semnal. Ei au dat dovadă, întotdeauna. de un înalt spirit de solidaritate, în tot ce este bine şi înălţător, spre pecetluirea faptelor mari româneşti. In această zi ei au fost la înălţime.

Impreună cu preşedintele asociaţiei judeţene, d. Sabin Jula, un neobosit luptător pe terenul dăscălesc, aproape 300 de membri s'au adunat în oraşul Deva şi au luat parte la parastasul sfinţit cu această ocaziune, în biserica ortodoxă română. Răspunsurile au fost date de corul bărbătesc, pe mai multe voci, condus tot de inimosul preşedinte susamintit.

In sala festivă a prefecturei, a avut loc apoi, marea adunare de manifestaţiune, unde au participat şi alţi membrii ai corpului didactic din oraşul Deva. A asistat şi d. Prefect, Dr. I. Atirescu, un bun apărător şi prieten al şcoalei. Preşedintele d. *Sabin Jula,* deschide şedinţa şi dă cuvântul conferenţiarului, *Anghel Constantinescu,* înv. director în Hunedoara:

«VIAŢA ŞI OPERA LUI SPIRU HARET»

Aci se desfăşoară partea cea mai importantă din programul zilei. Cu glasul rar, cu vocea tremurând în faţa vrednicelor amintiri, iată cum începe vorbitorul:

«Recunoştinţa este floarea cea mai aleasă! E virtutea cea mai de preţ, care poate împodobi sufletul omenesc! Din razele ei, dătătoare de viaţă, se înfiripează aureola ce încununează pe eroii naţiunilor.

In aceste momente, din sufletul întregei dăscălimi româneşti, se înalţă prinosul cald al recunoştinţei, către acela care a fost:

Prin pregătirea sa, *un erou al științei*, prin sufletul său mare, *un animator al poporului* și prin dragostea arătată școalei și slujitorilor ei, *părintele școalei românești, — „Spiru Haret".*

Oamenii mari ai unui popor, trăesc și după moarte, prin opera realizată în viață. Ei lasă prin exemplul vieții lor, dâră de lumină în viața sbuciumată a popoarelor și croesc prin jertfa muncii lor, pârtia pe care se îndreaptă națiunile, către culmea idealului urmărit. Ei se ivesc în viața popoarelor atunci când forțele creiatoare lâncezesc, când neamurile sunt mai amenințate în existența lor, sau în preajma realizării idealurilor mari, pentru cari multe generații s'au jertfit.

Neamul nostru în trecutul său sbuciumat, niciodată n'a fost părăsit la primejdie, pentrucă întotdeauna «Providența» i-a hărăzit bărbați și arhangheli de seamă, cari au luptat pentru desvoltarea, propășirea și mântuirea noastră.

Unul din eroii neamului, în înțelesul lui Carlyle, a fost și Marele «Haret».

Sfârșitul secolului al nouăsprezecelea și începutul veacului al XX-lea, când trăește Haret, reprezintă pentru noi Românii, epoca unirii, a eliberării și a independenței politice și culturale.

El face parte din generația eroică a marilor bărbați, cari au știut să înalțe sufletul poporului, până la însemnătatea vremurilor ce trăia, și să adâncească dâra progresului, pe care trebuia să pășim mai repede, pentru a ne potrivi cu ritmul în care popoarele occidentale intraseră de mult. El poate fi considerat în fruntea oamenilor noștri de seamă, cari au cultivat și încălzit, în sufletul celor din România de eri, idealul realizat în 1918.

Cunoașterea figurilor mari și reprezentative, cari au contribuit la propășirea neamului, este o datorie sfântă, mai ales pentru noi Românii, cari am avut cea mai sbuciumată viață între popoare și mai cu seamă în timpurile pe care le trăim, când deși uniți la olaltă, cu idealul politic realizat, ne găsim în situația de a întâlni la tot pasul dovezi de dușmănie, în afară și înlăuntrul țării, din partea vrășmașilor, cari ne pândesc din umbră.

Prin cunoașterea vieței și operei bărbaților noștri de seamă, avem credința că contribuim la întărirea conștiinței solidarității noastre, cerută mai imperios acum, când unificarea sufletească, a poporului a devenit o preocupare de ordin național. In sufletul națiunii trebuesc zugrăvite luminos portretele marilor noștri înaintași, căci acestea sunt punctele de foc ale conștiinței noastre naționale.

In lumina acestor idei, comemorarea figurilor naţionale, nu este numai un prilej de a ne exprimà un adânc sentiment de pietate şi de recunoştinţă, ci şi cel mai potrivit moment, când dăm dovezi de preţuirea culturii realizată prin munca celor sărbătoriţi. Aceste serbări, prin pomenirea precursorilor, tind şi la stimularea altor energii ale neamului dela cari aşteptăm progresul nostru în viitor».

Dl Constantinescu arată apoi pas cu pas, întreaga viaţă de erou şi accentuează toate biruinţele ce au pus pe fruntea celui comemorat, cununa de isbândă. Descrie fapte de copil cuminte, arată sârguinţa unui elev, conştiincios şi apoi, divinizează memoria unui om mare. Compară starea şcoalei din 'nainte cu progresul realizat în acest timp şi dovedeşte cu date, roadele realizate.

Biografia acestut mucenic este un roman şi faptele lui o pildă de mărinimie sufletească.

Conferinţa este ascultată cu multă atenţiune şi din când în când, pe genele vreunui bătrân, sau în ochii tineretului plin de sbucium, o lacrimă caldă alunecă şi un fior de îmbărbătare răsare mai aprins. Sunt momente din viaţa marelui om al şcoalei, povestite cu atâta vervă, de vorbitor, că adevărul lor redat astăzi, în faţa muceniciei către care a apucat iarăşi dăscălimea ţării, începe să desvăluiască întregul adevăr.

Nu aruncaţi spini în calea marelui Haret!...

Dar cel mai măreţ şi înduioţător moment se desfăşoară când d. Constantinescu arată o scrisoare a ministrului Haret. Este o scrisoare trimisă de marele patriot, unui învăţător din judeţul Hunedoara. In fruntea slovelor clare, frumoase şi pline de povaţă, adevărat părintească, este lipită fotografia lui Spiru Haret. Vrednicul iubitor de neam a întreţinut cu propriile resurse fetiţa acestui învăţător în şcoalele din Bucureşti.

Intreaga adunare priveşte înmărmurită. Spiru Haret a fost şi învăţătorul făcliei, ce întrezărea de pe atunci realizarea idealului nostru naţional.

Erau învăţători ardeleni, bătrâni, cari plângeau deabinele...

După ce reaminteşte, încă odată, ca o idee generală acest trecut frumos, numărând din nou mulţimea operilor săvârşite, d. Anghel Constantinescu, încheie cu următorul apel:

«Acum, când se împlinesc 20 de ani dela moartea lui Haret, observăm că ţara noastră este prinsă în spasmele atâtor frământări!

Comemorând amintirea lui Haret, se naşte în sufletele noa-

stre tot mai mult credinţa, că *România=Mare trebue să fie con= dusă şi astăzi de spiritul haretist.*

Facă cerul, ca pomenirea faptelor lui şi mai ales reamintirea crezului lui, să deştepte din nou energia învăţătorimii. E vremea să ne gândim cu toţii la menirea noastră cea adevărată şi să por= nim lupta decisivă împotriva întunerecului, ce învălue încă satele neastre.

Monumentul, care se va ridica prin obolul nostru „Mare· lui Haret", în capitala ţării, să fie consfinţit prin îndemnuri puternice la acţiune pozitivă din partea conducătorilor noştri fireşti, pentruca prin munca noastră şi a tuturor cărturarilor, să ridicăm neamul nostru la loc de cinste în rândul popoarelor".

I. Baciu
Inv. dir. Răcăştie.

—

Primim ştirea că învăţătorii din pl. Hunedoara, prin stăruinţa colegului A. Constantinescu, au subscris pentru fondul ridicării monumentului «Marelui Haret», în capitala ţării, suma de *3050 lei.*

Gestul e pilduitor. Din plaiurile hunedorene au pornit multe iniţiative bune. Să contribuim cu toţii la înfăptuirea operei proec= tată de vrednicul nostru preşedinte, D. V. Ţoni.

Deaceia rugăm colegii, însărcinaţi cu distribuirea salariilor, să ne comunice sumele colectate, iar dacă n'au răspuns încă ape= lului venit dela Centru, să deschidă colecta, pentru monumentul lui *Spiru Haret,* cu ocazia distribuirii primului salar.

Redacţia.

DESPRE MUZICĂ ŞI CÂNT

Activitatea învăţătorului nu se restrânge numai între cele patru ziduri ale şcoalei ci şi afară de şcoală; în alte ramuri de activitate culturală.

Chemarea lui, este una dintre cele mai grele, dar de o importanţă netăgăduită.

Pedagogul Jean Paul spune:

«Toate acele puteri, prin cari popoarele se pot înălţa, pot străluci în lume şi îşi pot împlini cu demnitate misiu= nea lor istorică, se prepară sub mânile învăţătorilor!»

Invăţătorul este deci acel factor, pe care se reazimă

viitorul ţării. El întră în strâns contact sufletesc cu cetă-ţenii ale căror milioane formează puterea statului.

Prin cântece patriotice învăţate în şcoală şi de adulţi în cadrele diferitelor societăţi culturale, muzicale şi corale, conduse de învăţători — se tinde spre perfecţionarea sentimentului patriotic. Rolul cântecelor se evidenţiază prin importanţa lor ca un factor important în sânul educaţiei obşteşti şi a celui de interes moral, patriotic, naţional. Sco-pul cântului în şcoală :

«Deşteptarea şi îngrijirea simţului muzical, exercitarea auzului muzical, desvoltarea simtului de tact, de contribuţie la educarea dispoziţiei bune şi *desvoltarea sentimentelor religioase şi patriotice*".

Dar scopul material al cântului, din punct de vedere al sentimentelor noastre naţionale cum sunt: doina, hora, sârba etc. Aceste melodii numai atunci îşi vor ajunge sco-pul, dacă :

a) pentru şcolari, oglindesc clipe, fie din viaţa fami-liară, fie din cea copilărească, spre a le putea prinde şi aplica în momente psicho-pedagogice potrivite copilului, spre a trage învăţături folositoare din viaţa practică, iar :

b) pentru cei adulţi, când îndrăgită melodia naţională bătrânească, să poată asigura ; pe deoparte, perpetuarea cântecelor strămoşeşti, iar pe de altă parte, primind tine-retul prin cântecele din bătrâni şi tradiţiile cari se leagă de aceste melodii ale poporului românesc, vor asigura şi per-petuarea obiceiurilor vechi, tot pe aceasta cale.

Când şi melodiile şcolare vor reda ceva din sufle-tul poporului român, elevii — nu numai că le vor iubi, ci îşi vor fructifica şi fantezia lor care lucrează din fragedă copilărie şi va deveni o forţă creatoare mai târziu.

Astfel cântarea, va oferi plăceri şi distracţii poporului contribuind şi la înălţarea lui morală.

Muzica şi cântul goneşte morocănia şi supărarea, apro-pie bogatul de cel sărac, pe cel mic de cel mare şi strânge într'un mănunchi strâns pe toţi fii ţării.

Nu mai puţină importanţă are desvoltarea şi cultiva-rea organului auditor şi cel vorbitor, precum şi facilitarea exprimării sentimentelor frumoase şi artistice.

RECENZII

M. NICOLESCU:

SPIRU HARET PEDAGOG NAŢIONAL

Cu prilejul împlinirii a 20 ani dela moartea celui mai mare om pe care l-a avut şcoala românească, D. Nicolescu, învăţător, în lucrarea sus citată, îşi aminteşte cu pietate de acela, care a fost — în trecutul nu tocmai depărtat — unul dintre cele mai selecte minţi ale societăţii româneşti şi singurul mare prieten şi ocrotitor al dăscălimii.

Smiles spune că «oamenii mari sunt conştiinţa societăţii din care fac parte» iar Carlyle vede în cultul oamenilor mari «o veşnică nădejde pentru cârmuirea lumii; pentrucă fiecare om mare este, prin firea lui, un fiu al rânduelii. El vine ca să prefacă ceiace era neorânduit, haotic, într'un lucru rânduit şi regulat». Dacă aceste lucruri se pot spune într'un cadru general omenesc, despre oameni, care prin dimensiunile lor intelectuale şi morale depăşesc graniţele naţionalului; ele nu încetează a fi adevărate şi atunci, când e vorba de oamenii mari ai unei naţiuni. Acest cult al figurilor reprezentative ale unei naţiuni, prin reliefarea personalităţii lor, are nu numai caracterul pietăţii ci, mai ales, pe acel al stimulentului educativ; pentru alte energii care vor contribui la progresul ei. Pentrucă «naţiunea nu este altceva, decât conştiinţa acelora care se simt legaţi prin trecut şi aspiraţiile către viitor». Cunoscând operele şi activitatea exponenţilor energiilor naţionale, câştigăm încrederea în forţele neamului şi ne apropiem de acel «ideal care dă naţiunii prestigiul unei personalităţi, între naţiunile lumii».

Viaţa şi opera lui Haret, îl impun ca pe un exponent al acestei energii, în desvoltarea noastră culturală. Mijlocul prin care a înţeles că se poate ridica un popor, Haret l'a văzut în şcoală; prin ridicarea culturală, economică şi politică a poporului. Această tendinţă ce se desprinde din opera sa, formează cea mai înaltă şi frumoasă parte a concepţiei lui Spiru Haret şi-l pune alături de Gh. Lazăr şi Kogălniceanu.

Astăzi, când toată mizeria timpului îşi are reflexul în şcoală, când dintre toate instituţiile statului român, ea este cea mai urgisită, când mai sunt încă indivizi care susţin că şcoala nu este o realitate esenţială, într'un plan naţional; e o adevărată revelaţie pentru noi, dascălii, a ne aminti de acela, a cărui operă măreaţă a

fost desfăşurată numai pentru propăşirea şcolii şi a neamului românesc. Căci Spiru Haret a fost poate singurul om de talia lui, care a priceput cu adevărat, necesitatea şi rolul şcolii în viaţa unui popor. Odată — popoarele se impuneau prin sabie, era epoca cultului muşchilor, a puterii fizice. Azi ele se impun prin cultură. Nu însă prin gradul de cultură al câtorva savanţi, ci prin înălţimea morală şi cultură a întregului popor. Acesta e un adevăr pe care Spiru Haret l'a relevat şi l'a trăit, cu intensitatea unui erou naţional. Iată dealtfel, mai departe, cuvintele sale: *Ochilor minţii mele, România viitoare nu se prezintă sub figura unui răsboinic, ci sub aceia a geniului păcii şi al luminii; propagând limba şi cultura românească numai prin farmecul inteligenţii şi geniul nostru naţional".*

D. Nicolescu ne oferă un studiu complet şi impresionant, asupra vieţii şi activităţii marelui om. Incepând cu date biografice asupra lui Spiru Haret, autorul ne oferă un argument mai mult, despre tendinţele superioare şi darurile naturale cu care a fost înzestrat Spiru Haret şi pe care le-a manifestat ca elev de curs primar, liceal, ca student şi ca Ministru, căruia i-au fost încredinţate destinele şcoalei româneşti.

Născut la Iaşi, în ziua de 15 Fevr. 1851, Spiru Haret creşte în condiţii de trai, modeste.

Calităţile i-se relevă încă din cursul primar, pe care-l începe la Iaşi, pentru a-l termina la Bucureşti. Dascălul său de curs primar din Iaşi, Toma Săvescu ne spune: «Copilul Spiru Haret, desvălui încă dela început talent mare şi aplicaţiune serioasă la învăţătura tuturor obiectelor clasei, încât obţine la toate obiectele şi la conduită nota generală de eminent. În ce priveşte caracterul, copilul era serios, dar blând la fire, retras de copiii gâlcevitori şi stând la sfat cu cei buni; liniştit şi tăcut în bancă, promt şi decisiv; rar şi lămurit da răspunsul, când erà întrebat din obiectele clasei».

Această caracterizare se potriveşte şi elevului Haret dela liceul «Sf. Sava» din Bucureşti, precum şi studentului Haret, care urmează matematicile, la Universitatea din Bucureşti, unde îşi ia şi licenţa. Trecând apoi la Paris, constată cu surprindere insuficienţa pregătirii sale matematice, dela Bucureşti; pentru a putea atacà o teză de doctorat. Nu descurajează. Işi ia din nou licenţa la Paris, iar în anul 1878. Haret îşi susţine teza de doctorat, asupra unui subiect din astronomie; obţinând un succes formidabil şi

fiind elogiat de juriu şi lumea ştiinţifică. Oficiosul francez de critică matematică »Bulletin des sciences mathématiques« publică o dare de seamă cu multe aprecieri, asupra tezei de doctorat a lui Spiru Haret. Iar «Ministerul Instr. Publice primeşte din partea decanului Facultăţii de Ştiinţe, din Paris, o adresă, în care face elogii tânărului matematician şi felicită România, că produce asemenea talente. Reîntors în Bucureşti, ocupă catedra de mecanică, dela Universitatea din Bucureşti. Atitudinea lui ca om, ca profesor şi ca Ministru al instrucţiei, a avut influenţă hotărîtoare, asupra celora care l'au cunoscut.

«Într'o ţară, unde aşa de puţini muncesc, unde mai toată lumea dă năvală la o îmbogăţire în stil american şi cu mijloace americane, unde respectul de lege şi dreptate se cere numai dela adversar, unde fiecare bate toba cât mai tare în jurul lui; el a fost o pildă vie de muncă, de cinste şi de legalitate; precum şi de modestie», citează I. M. Nicolescu.

Cu organizaţia şcolară, Haret ia contact dela numirea lui ca Inspector general. In 1884 prezintă Ministerului său un raport despre halul şcoalei româneşti din acel timp. Ajungând ministru, nu se mărgineşte numai la legiferări, ci încurajează activitatea şcolară şi extraşcolară a învăţătorilor. Pentru ridicarea şcoalei şi a poporului îşi creiază din învăţători şi preoţi «aceia falangă de misionari, care a înviorat sufletul poporului şi l'a trezit la o viaţă nouă». Le-a insuflat dragoste de sacrificiu şi de muncă, pentrucă tot ce hotărà el, pornea dela suflet şi se adresa sufletului». *Succesul* — spunea Haret — *se datoreşte perseverenţei pe calea apucată. Dar sunt două feluri de-a lucrà în viaţă; prin dragoste şi prin ură. Se poate ca doui oameni să urmărească aceiaşi ţintă, dar unul să urmeze prima cale şi celălalt pe a doua. Unul zice: „iubesc poporul şi lucrez pentru binele său". Altul zice: „urăsc duşmanii poporului şi lucrez pentru distrugerea lor". S'ar părea că amândoi fac acelaş drum, că merg către aceiaşi ţintă. Niciodată însă acel al cărui mobil este ura, nu va avea aceia putere de acţiune, a aceluia al cărui mobil este iubirea".*

Cu astfel de idei să răstoarnă munţii şi se transformă societăţile.

Haret prevăzuse răscoala ţărănească din 1907. In broşura sa din 1905 »Chestia ţărănească«, propune măsuri pentru aplanarea răului, dar foarte puţini l'au înţeles. A fost în schimb atacat

că el, cu oamenii lui, au agitat spiritele. Nu s'a desvinovăţit cu nimic. »Nu tăgăduesc nimic, nu reneg nimic din ce am scris, din tot ce am vorbit, din tot ce am făcut«, declară el, în şedinţa Camerei, din 4 Dec. 1909. A fost însă apărătorul acelora care nu se puteau apără singuri. A adresat un raport Regelui Carol I, asupra acţiunii învăţătorilor şi preoţilor, în răscoala ţărănească; şi prin care propune recompensei regale 59 preoţi şi 74 învăţători.

O boală care nu iartă l'a făcut să demisioneze din învăţământ, iar în 17 Dec. 1912, Spiru Haret, »omul şcoalei, părintele ţărănimei, plâns de colegi, de învăţătorime, de prieteni şi colaboratori, cel care purtase în inima sa, şcoala, biserica şi soarta ţărănimei; trece în lumea celor drepţi«.

Invăţătorul din Topoloveni, Ion Mihalache, a dat expresia durerii pe care a încercat-o mai ales dăscălimea, prin următoarele: »Doamne al tăriilor, dă tărie glasului meu, să pot plânge durerea ce încearcă sufletele a 6 mii de învăţători ai ţării, acum, când părintele lor îi părăseşte; şi să poată plânge durerea a milioane de ţărani, în momentul în care, cel mai mare iubitor al lor, dela Cuza şi Kogălniceanu, îi lasă«.

Pentru a ne da seama de măreţia realizărilor lui Spiru Haret, trebuesc cunoscute condiţiile sociale în care apare personalitatea sa. D. M. Nicolescu ne face o documentată expunere a ideilor stăpânitoare, din punct de vedere filosofico-pedagogic, din sec. XIX-lea.

Ştim că acest secol este sub stăpânirea spirituală a trei personalităţi: Pestalozzi, Herbart şi Spencer.

Cunoscute fiind principiile pedagogiei Pestalozziene, relevăm doar concluzia: »Cultura constitue mijlocul fundamental, de ameliorare a stării poporului«. Cultura se realizează prin educaţie. Astfel Pestalozzi stabileşte rolul social al culturii. Deci cultura, adecă şcoala, trebue pusă la îndemâna tuturor. Iată deci, principiul şcoalei democratice. Instrucţia e un mijloc pentru desvoltarea forţelor, forţe care se desvoltă numai prin exerciţiu. Relevăm deci principiul activităţii.

Herbart cere ca educaţia să ţină seama de legile naturii omeneşti. Apare deci începutul respectării individualităţii în educaţie; principiu care se cimentează din ce în ce, prin scrierile ulterioare ale altor pedagogi.

Spencer culminează prin ideia interesului şi a activităţii spontane, la care adaogă metoda: dela simplu la compus, dela con-

cret la abstract, dela empiric, la raţional. Considerând ca scop al educaţiei, pregătirea pentru viaţă, crede că ştiinţele pozitive pot avea repercursiune nu numai intelectuală, ci şi morală şi religioasă, asupra individului. Îl vedem deci pe Spencer promotor al curentului realist.

Alături de acest curent, trăeşte curentul umanist, reînprospătat de neoclasicişti, care considerau bunurile culturii antice, utilizabile şi pentru desvoltarea funcţiunilor sufleteşti.

Toate acestea sunt curente care influenţează organizarea şcolară, dând naştere şcoalelor clasice şi reale.

România, în acest timp are puţine lucrări pedagogice. Cele mai multe sunt traduceri. Lui Spiru Haret şi colaboratorului său, Dumitrescu-Iaşi, se datoreşte numai, o mişcare pedagogică în timpul acesta şi la noi. Cunoscând elementele esenţiale ale acestor curente au încercat integrarea şi a forţelor româneşti, în vâltoarea transformărilor sociale. Teoreticienii noştri erau convinşi de ideile timpului, dar totuşi nu admiteam rolul social al şcoalei şi punerea ei, la îndemâna tuturor.

Spiru Haret, punându-şi acest obiectiv, pe care-l militează cu toată energia, se întâlneşte în concepţii cu marele pedagog elveţian. Având intuiţia clară a realităţilor româneşti, nu se dă înapoi dela punerea în practică a ideilor sale; atunci când i-se dă putinţa. Starea învăţământnlui românesc, până la Haret, era aşa de precară prin organizare şi structură, că nu era în stare să satisfacă exigenţelor unui stat tânăr, care mergea spre o viaţă nouă. Şcoala primară, la fel cu ceia secundară, erau într'o stare lementabilă. Educatorii n'aveau pregătirea necesară, frequenţa foarte neregulată, iar numărul analfabeţilor, uimitor de mare.

Haret înfiinţează şcoli normale pregătitoare pentru învăţători, cu câte o şcoală de aplicaţie, lângă fiecare Ordonă numirea învăţătorilor după rezultatul examenului de capacitate; soluţionând atât problema pregătirii cât şi pe aceia a stabilităţii în învăţământ.

Pe lângă ideile pedagogice, dominante în sec. XIX-lea, Haret dă organizaţiei şcolare o structură profund naţionalistă. După el, şcoala trebue să aibe:

I. *Funcţie educativă,* scopul special al învăţământului fiind formarea caracterului moral.

II. *Funcţie culturală,* care în afară se manifestă prin pătrunderea ei, în popor.

III. Şcoala trebue să pregătească pentru viaţă.

Aceste principii se incadrează armonic, în concepţia naţionalistă a lui Haret, care-i orientează acţiunea şi atitudinea, faţă de educaţie şi învăţământ. Urmărind ridicarea nivelului moral şi cultural al poporului, îi pune la îndemână şcoala primară adecuată nevoilor locale. Voind îndrumarea tineretului pe toate domeniile de manifestare ale societăţii româneşti; alături de şcoala teoretică dă însemnătate deosebită, învăţământului practic. Aşează în centrul programei, cultura naţională, neglijată până la el, alături de care pune elementele culturii realiste şi umaniste.

Stăpânit de curentele pedagogice, amintite mai sus, împarte liceul superior, în clasic şi real, alăturându-le acestora şi o secţie modernă; o sinteză între realism şi clasicism. Socoteşte bacalaureatul ca inutil şi-l înlocueşte cu un examen de absolvire, unde dă loc prim manifestării inteligenţei. Criteriul care trebuia să stăpânească examenele, a avut ecou şi'n străinătate, primit fiind în chip foarte elogios.

Iată cum Spiru Haret ridică învăţământul românesc, din halul şi mizeria în care se aflà. La fel organizează şi învăţământul superior, căruia îi dă directive ce se resimt şi azi.

Se ocupă şi de învăţământul particular, unde cere să se dea o deosebită importanţă culturii naţionale. Nu urmărea desnaţionalizarea, căci după Haret «desnaţionalizarea e un act lent de evoluţie, de penetraţie şi de absorbire a unui popor, prin altul. Şcoala poate să contribue la dânsa, întrucâtva, însă factorul principal este timpul, cultura mai reală şi vitalitatea mai mare a unei rase, faţă de alta. Ceiace nu împiedecă, ca toţi cetăţenii care trăesc sub ocrotirea statului român, să cunoască limba poporului dominant».

Pentru solidificarea elementului românesc şi pe teren economic, Haret insistă asupra învăţământului profesional; voind să înlăture prejudiţia că poporul român e inapt pentru industrie şi comerţ; şi să smulgă activitatea economică, din mâini streine.

Activitatea lui Spiru Haret, e încununată şi de concepţia sa admirabilă asupra cooperaţiei; concepţie după care au luat fiinţă numeroasele cooperative şi Bănci populare.

Menţionând, în rezumat, lucrarea dlui Marin Nicolescu, asupra marelui reformator Spiru Haret, am satisfăcut doar obligaţiei de-a relevà frumoasa Dsale intenţie, de-a fi făcut cunoscut dascălilor acestei ţări, personalitatea celui mai înţelegător şi mai mare prieten al lor.

V. Mărgineanu

BUNA ÎNDRUMARE A ACTIVITĂŢII EXTRAŞCOLARE A ÎNVĂŢĂTORILOR

D-l Traian Gherman, inspector gen. şcol. al înv. primar din Ardeal, care a prezidat examenele de înaintare la gr. II. dela Sibiu, fiind însărcinat de minister şi cu îndrumarea şi controlarea activităţii extraşcolare a învăţătorilor, a elaborat 4 chestionare la care trebue să răspundă toţi colegii cari doresc a arăta că, de fapt, acţionează şi extraşcolar.

I chestionar: *„Cununa de grâu"* urmăreşte adunarea şi descrierea tuturor obiceiurilor cari se practică în satul respectiv în legătură cu secerişul şi aducerea cununei de grâu. (La acest chestionar, bun înţeles, vor răspunde cei cari sunt în satele unde se practică acest obiceiu.)

II chestionar: *„Tineretul la sate"* urmăreşte adunarea şi descrierea obiceiurilor practicate de tineretul din satul respectiv în vederea jocului (hora) din sărbători.

III chestionar *„Vechea cromatică"* urmăreşte adunarea şi descrierea materialului şi procedurii după care femeile de sat combină şi fac vopseli din diferite plante, cu ajutorul căror vopseli îşi culorează lâna şi alte haine.

Toate aceste chestionare s'au publicat, cu întrebările amănunţite, în «Gazeta Hunedoarei».

Cei cari doresc a răspunde şi îndemnăm pe cât mai mulţi colegi să o facă în interesul lor şi al culturii româneşti.

IV chestionar: *„Monografia şcoalei"*, îl publicăm şi noi mai jos şi rugăm pe colegi ca la acest chestionar să nu fie unul care să nu răspundă, ţinându-şi şi lor însuşi una sau două copii. Inafară de ceeace se spune la îndrumarea primului chestionar că: «Răspunsurile primite vor contribui la clasificarea fiecărui înv. când va fi vorba de înaintare», credem că este o datorie de onoare şi de bun român ca fiecare şcoală să-şi aibă monografia sa.

Iată şi chestionarul IV. **(Redacţia)**

Monografia şcoalei din comuna ....

1. De când există în localitate şcoală românească? în această privinţă a) veţi consulta arhiva şcoale, a co-

munei şi în special arhiva parohiei, cu îngăduinţa d-lor preoţi, b) veţi întreba bătrânii satului cari vă pot servi date foarte preţioase din timpul, când încă nu se găsesc date oficiale în arhive. Veţi nota numele şi etatea persoanei care v'a dat informaţiile.

2. Intrucât a existat şcoală românească, dar a fost sistată, sau transformată în şcoală, cu limba de predare străină, a) se va nota de când şi până când a existat ca şcoală românească.

b) Cari au fost motivele sistării, sau transformării?

3. Cine a fost şi e azi susţinătorul şcoalei?, confesiunea? Comuna?, sau vre-o societate particulară? Cu ce a contribuit la susţinerea şcoalei? A dat localul, mobilierul, plata învăţătorului, a servitorului, etc.

4. Cari au fost învăţătorii — cu numele — cari au funcţionat la şcoală? De când până când? Ce pregătire au avut şi unde şi-au câştigat-o?

5. Cam ce metode au folosit în educaţie şi predarea materiilor? Se vor nota din spusele localnicilor întâmplări din viaţa lor, pot fi chiar cazuri hazlii, se va nota ce rol a avut în educaţie, virgaşul şi alte metode similare?

6. Cam ce materii s'au predat în şcoală?

7. Au desvoltat şi o activitate extraşcolară? Au înfiinţat bibliotecă ori coruri bisericeşti şi lumeşti? Au dat reprezentaţii teatrale? Au întrodus în comună gazete? Ce gazete se citesc azi? La ce acţiuni de ordin naţional şi cultural au luat parte — ca de exemplu: Astra, Memorandul, mişcarea impotriva Hajdudorog-ului etc. S'a distins vre-unul ca scriitor, ori literat, ca de exemplu: Ion Pop, Reteganul, Bogdan, etc.

8. Se cunosc azi rezultatele activităţii lor? Câţi ştiutori de carte sunt în generaţia crescută de respectivul învăţător şi câţi analfabeţi? Ocazia potrivită de a se face, pe generaţii, o statistică serioasă şi temeinică, câţi ştiutori de carte şi câţi analfabeţi sunt în localitate, dela 15 ani în sus?

9. Ce plată au avut învăţătorii în cursul timpului? In numerar, în cereale? etc. Cunosc sat unde între altele învăţătorul avea plată mâncare pe rândul satului.

10. Ce manuale s'au folosit în şcoală? Să se aducă din sat orice carte de şcoală dinainte de răsboiul mondial, cu scopul de a se pune bază unui muzeu şcolar. Se va nota până când s'a învăţat cetitul şi scrisul cu litere cirile, şi când s'au întrodus literile latine?

11. In cursul timpului ce oameni de valoare — cultură şi politică — învăţători, preoţi, funcţionari, medici etc., au ieşit din şcoala primară? Vor fi notaţi cu numele şi se va da o scurtă biografie pentru fiecare.

12. Ce clădiri şcolare au fost în cursul timpului.

13. De când se află şcoala în actuala clădire?

14. Când s'a înfiinţat postul II, III sau IV etc. la şcoală?

15. Sub regimul unguresc ce ajutor de Stat a avut şcoala şi care era numărul populaţiei, căreia i se da acest ajutor?

16. De când se conduc registre şcolare?

17. Să se copieze din archiva şcoalei, ori a parohiei contracte de angajament — plata învăţătorilor — şi alte acte vechi cari le credeţi potrivite, cu ortografia în care sunt scrise.

18. Ar fi de dorit, întrucât se poate să se anexeze câte o fotografie a clădirilor şcolare vechi şi actuale şi a învăţătorilor cari au activat în acestea.

Inspector general, ss. *TRAIAN GHERMAN.*

— **Invăţători gr II.** *Ghiţescu C-tin, Bogza Mihail, Mareş Gheorghe, Crăciun Ion, Rusu Vasile, Tufan Victoria, Molodeţ Gheorghe, Giurgiu Nicolae, Mârşu Ion, Morţun Eugenia şi Ioan, Andriţoiu Nicolae, Husti Ana, Vacariu Ion, Viorel Elena, Iosif Gheorghe, Tomuş Sabin, Berzunţean Gheorghe, Boldur Florica, Chirica Virginia, Fotescu Gheorghe, Ionescu Stan, Dan Eustaţiu. Şuluţiu Aurora.*

Felicităm pe colegii cari au prestat examenul şi notăm cu satisfacţiune că jud. nostru se situează I-ul dintre jud., la Sibiu, atât în ce priveşte numărul celor reuşiţi cât şi faptul că cei doi sau trei din capul listei sunt şi în fruntea întregii liste.

CRONICA MĂRUNTĂ

UN SISTEM DE ÎNVĂȚĂMÂNT INTEGRAL

Proectul D-lui P. Andrei, Subsecretar la Instrucție.

Invățământ integral prin metode practice.

— „Cred că cel mai important proect ce se pregătește la ministerul instrucțiunii — ne spune d. Andrei — este cel privitor la reformarea învățământului primar.

După părerea mea, această reformă, pentru a aduce într'adevăr un progres, trebuie să cuprindă câteva puncte esențiale. dintre care primul este realizarea învățământului integral.

Recunosc că faptul e greu de înfăptuit, mai ales în vremurile de astăzi, dar nu-i mai puțin adevărat că-i absolut necesar pentru propășirea școlii noastre.

Prin învățământ integral *înțeleg o schimbare a sistemului de predare, în sensul de a nu se mai oferi elevilor cunoștințile de bază în mod separat, ca în prezent, adică pe discipline științifice (istorie, geografie, aritmetică, etc.), deoarece această metodă nu este în spiritul firesc al vieții rurale.*

Sistemul e adecvat numai pentru licee și universități, unde conținutul obiectelor este mai desvoltat și unde încep să se precizeze specializările. In învățământul primar, propunerea mea este metoda de predare pe unități de viață.

Ziceam că reforma nu poate fi lesne înfăptuită, dar treptat-treptat, în interval de ani, când se va forma și corpul didactic special pregătit, sper că ea se va putea realiza în chipul cel mai util".

*

„Alt punct important pentru modificarea sistemului de a învăța în școlile primare — continuă d. Andrei — este practicizarea învățământului, *ceeace se poate obține prin trei modalitățiі:*

Prima ar fi procedeul de până acum: lucrul elevilor în grădina școlii, în câmpuri de experiență, în diferire ateliere etc.

A doua modalitate este alegerea cunoștințelor și predarea lor în aspectul practic, adică în forma care vine în imediat contact cu viața.

Pentru a putea înțelege metoda, voiu oferi un exemplu.

Școlarii învață de pildă, „despre lapte". Invățătorul va comunica elevilor prețul zilei cu care se vinde acest aliment; apoi va socoti cât costă mai multe kilograme și care este prețul pentru jumătate sau pentru un sfert de litru. Astfel, școlarul învață și aritmetică.

In aceiași lecție, învățătorul va explica compoziția lap-

telui, întrebuinţează şi derivatele lui, predând în felul acesta şi noţiuni de chimie şi higienă alimentară.

Dar metoda se poate extinde, în sensul că dela lapte se va trece la o lecţie de zoologie, învăţătorul vorbind despre vaci, despre hrănirea şi îngrijirea vitelor, iar mai departe, despre felul cum se capătă lapte mai mult şi mai bun, despre modul cum se desvoltă comertul şi industria laptelui etc.

Acest exemplu ilustrează sistemul de învăţământ integral şi practicizat. Metoda a fost întrodusă mai de mult în Danemarca, unde dă rezultate excelente.

A treia modalitate în acelaş scop al reformării învăţământului, ar impune creiarea unor „consilii pedagogice regionale", care vor avea rolul de a preciza în fiecare regiune (ar fi de dorit chiar în fiecare judeţ) orientările practice agricole în conformitate cu situaţia economică şi cu configuraţia geografică din ţinutul respectiv.

In acelaş sens, urmează a fi reformat şi complectat învăţământul complimentar, precum şi învăţământul normal care va avea misiunea să pregătească corpul didactic pentru noul gen de şcoală.

Modificările pe care le propun, le socotesc absolut necesare, fiindcă învăţământul nu trebue dirijat după programe întocmite în birouri la Bucureşti, ci după directivele şi indicaţiile consiliilor pedagogice, care pot cunoaşte spiritul, aspectele şi nevoile locale".

— **Raporturi culturale româno-germane.** *Cu ocazia unei călătorii prin Germania, D-nul Dr. Sextil Puşcariu, profesor de literatura română la Cluj, se va opri pentru câteva zile la Dresda. Invitat de către „Mitteleuropa-Institut" (Institutul Europei Centrale) va rosti înaintea unui auditor invitat la 4, Februarie 33. în „Deutsches Hygiene-Museum, Dresda, o conferinţă despre raporturile culturale româno-germane. La timpul său vom raportà asupra conferinţei.*

— **Din activitatea asociaţiei**. *Asociaţia noastră gen. în frunte cu inimosul nostru preşedinte, dl. Ţoni, desvoltă o activitate febrilă susţinută cu toată energia, pentru revendicările noastre învăţătoreşti. După adunarea comitetului central la care au participat şi preşedinţii judeţeni, unde s'a stabilit tactica de urmat, dl. D. V. Ţoni a făcut demersuri la ministerul instrucţiunii, la finanţe, la preşedinţia Consiliului şi duce lupta pe cale ziaristică şi parlamentară reuşind să grupeze pe aproape toţi parlamentarii învăţătorii în jurul steagului de luptă. D-nul Ţoni a câştigat pentru noi, o mare bătălie, anul trecut. Suntem siguri că o va câştiga şi pe aceasta, dacă va avea sprijinul şi toată disciplina noastră. Căci deocamdată el nu ne cere decât disciplină. Să nu se ia nici o măsură de nimeni, să nu se facă nimic fără comanda dela centru.*

Aci credem că e locul să amintim şi să înfierăm fapta nebleznică a lui Constantin Ştirbu, care în urma unor fapte

Adresa destinatarului

D. Nicolae Demben înv.

Sibiu Com. Sibiel

Jud. Hunedoara. p. Săliște

deși nu mai face parte din corpul didactic al acestui județ de multă vreme, totuși a avut obrăsnicia ca la o întrunire din București să afirme că e trimis și vorbește în numele corpului didactic hunedorean, adresând cuvinte de ocară către acela care reprezintă învățătorimea cu atâta cinste, competință și energie neînfrântă.

— **Publicațiunile revistei „Satul și școala".** *Ca să fim de folos învățătorilor noștri, am scos în broșură trei studii mai lungi apărute în revista „Satul și școala":*

1) Z. Boerescu: „Organizația grădinilor de copii din Belgia și Franța". In această broșură se stăruie în deosebi asupra centrelor de interes ale dr. Decroly. Conducătoarele vor găsi materialul bogat și orare interesante despre activitatea acestor școli.

2) I. Cheicea: „Schiță monografică asupra comunei Lujerdiul-Someș". Această lucrare este un model pentru învățătorii cari voesc să adune date ventru monografia satului lor. Vor găsi indicații prețioase asupra vieții sătești.

3) C. Lambardo-Radice: „Pagini auto-biografice" cu o prefață pentru traducerea româneuscă de Dl. profesor Universitar O. Ghibu. In aceste pagini marele pedagog italian expune o parte din concepțiile sale asupra educației și învățământului. Sunt prețioase în deosebi părerile asupra școalei active.

Invățători vor găsi în aceste trei broșuri bogat material informativ pentru preocupările lor și în deosebi pentru pregătirea și în vederea examenelor de înaintare și definitivat.

Prețul unei broșuri este 20 lei. Comanda la Redacția revistei „Satul și școala" (Cluj Str. Mârzescu Nr. 21.)

OFICIALE

ORDIN CIRCULAR.

No. 5505/932. Onor. Min. cu ord. Nr. 191.696/932 a dispus ca Dl. Petre Bizo revizor școlar să aibă sub controlul său județul Hunedoara cu începere dela 16 Decemvrie 1932.

Revizor școlar,
MACARIE.

Tiparul Tipografiei „Jiul Cultural", Petroșeni, Str. Reg. Ferd. No. 59.